

ŠTEVILKA
LETO VIII.
TRST 1961-62

6

GALER

Galeb

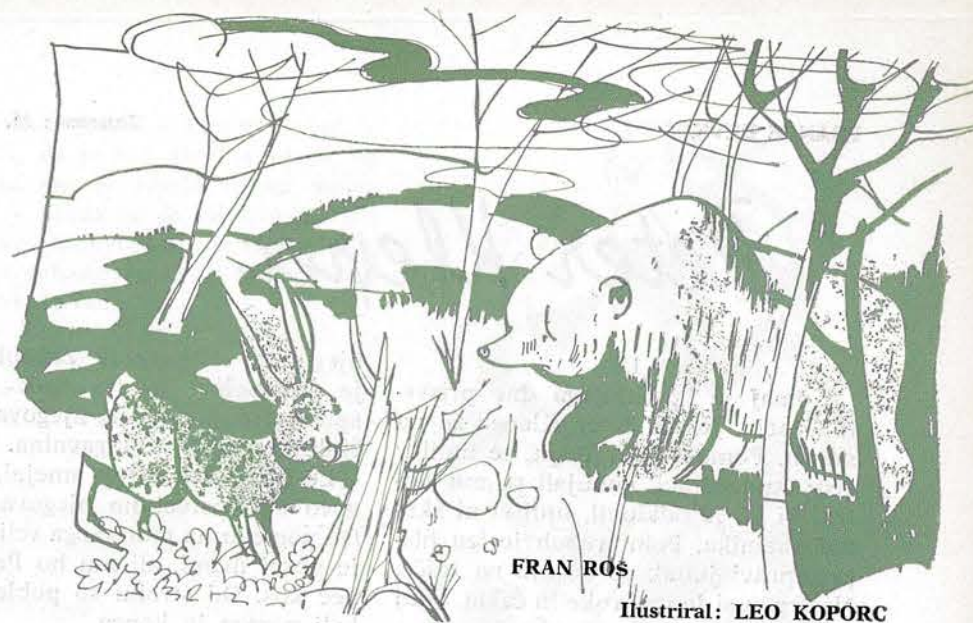
LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno • Izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec • Ureja ga uredniški odbor • Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ul. Sv. Frančiška 20
Naslovno stran je napravil Leon Koporc

Vsebina

Fran Roš: Marec v gozdu	121
France Bevč: Peter Klepec	122
Danilo Gorinšek: Pomladna vera	127
Janko Furlan: Iz Katričine šole	128
Rado Kragelj: Ognjeno sonce nad južnim morjem	131
Danilo Gorinšek: Prvoaprilska	134
Ludovika Kalan: Prvi april	135
Fran Roš: Carovnije	136
Gustav Strniša: Zvončki	137
Stana Vinšek: Vile	139
Miro P.: Zanimivosti iz filatelije	140
Samo Pahor: Brda	141
Naši mladi dopisniki	143

MAREC V GOZDU

FRAN ROŠ

Ilustriral: LEO KOPORC

Južni veter toplo piha,
z drevja trese mokri sneg,
gozd svobodneje zaduha,
kopne lise kaže breg.

Iz grmičja zajec plane
in si gre zelišč iskat.
Medved se v brlogu zgane,
v vetru voha že pomlad.

Hudo zimo vso prespal je
ta mrcinasti ležuh,
post maščobo mu pobral je,
da je mršav kakor duh.

Vstane in zaspano glavo
iz brloga pomoli,
krmežljivo zre v bleščavo,
zabolijo ga oči.

Tam pa zajec pred brlogom
kosmatinčevim stoji
in pozdravi ga s porogom:
»Dobro jutro, striček ti!«

»No, povej mi, dolgoušec,
ki si zimo prebedel,
kaj že res je tukaj sušec,
da nam zemljo bo ogrel?«

»Res bo zima že minila,
z njo odide mraz in glad.
Sinila pomlad bo mila,
gozd zelen bo in košat.«

»Hvala, zajec, za novico,
ki mi je samo v radost!
Da preženem dremavico,
krenem s tabo malo v gozd.«

»Saj nič več ne znaš hoditi,
kakor senca si šibak!
Moral te bom jaz učiti,
da razmaješ se v korak!«

»Dragi zajec, ti me vodi
do zelišč in do mahu
in še do studenca k vodi,
sit sem žeje in gladu!«

»Le opri se name, striček,
saj pomagam res ti rad!
Tjakaj pojdeva pod griček,
tam je sočna zelenjad!«

S smreke gleda veverica
in glasno se zasmеji:
»Ta prešmentana dvojica
se mi kar presmešna zdi!«

Peter Klepec

11.

Komaj je naslednjega dne prisvela zarja, je bil Peter Klepec že na nogah. Pomolil je k Bogu, se umil v čisti studenčnici. Ponujali so mu zajtrk, ki ga je odklonil, tudi si ni skuhal močnika. Poln trebuh je len hlapec, pravi junak se bojuje na tešče. Nestrpen si je mel roke in čakal, kdaj se bo začelo.

Sonce se je dvignilo na obzorje, tedaj so zapeli rogovi. Na ravnini pod Kraljevim gričem sta si tatarska in ogrska vojska že stali nasproti. Konji so hrzali, sulice so se lesketale, rožljali so meči. Kralj Bela in kan Batu sta pripeljala vsak svojega junaka.

Kan je debelo gledal Petra Klepca. Ta pritlikavec se kani spoprijeti z

njegovim velikanom? Zakrohotal se je, zasmejala se je tudi njegovo spremstvo in slednjič njegova vojska. Hahljala se je vsa ravnina.

Le kralj Bela se ni smejal, ne njegovo spremstvo, ne njegova vojska. Ob pogledu na tatarskega velikana jih je obšel dvom, ali mu bo Peter Klepec kos. Od strahu so pobledeli, čakali poraza in konca.

Peter Klepec pa ni pobledel, velikana se je bal tako malo kot strašila v prosu. S Tatarji se je smejal tudi on in se radovedno oziral okrog.

»Glejte si no,« je rekel, »tu je pa veselo. Še dude nam manjka, pa bi zaplesali.«

Peš, brez orožja, z golimi rokami je šel velikanu naproti. Ta je sedel na močnem, iskrem konju, ki je od

nestrpnosti grebel s kopiti. Tatar je bil velik, da le kaj, širok v pleča, ob boku se mu je zibala velika, kriva sablja. V obraz pa je bil strašno grd in zagorel, na hrbet mu je visela kita; nosil je velikanske brke, divje so se mu bliskale oči.

Peter Klepec si ga je ogledoval, ne da bi trenil z očmi.

»Dobro jutro!« ga je pozdravil po krščansko. »Pa tako grdo ne glej! Saj me še spraviš v slabo voljo.«

Tatar mu je kazal črne zobe in mu s konja pomolil roko.

»Da si mi zdrav, dragi pastirček!« Klepec ga je zgrabil za desnico.

»Pozdravljen!« je vzkliknil. »A glej, ti na konju, a jaz na tleh; tako se ne bova metala.«

To je rekel in velikana potegnil s konja na zemljo. Vranec se je prestrašil in oddirjal, kana in njegovo vojsko pa je pri priči minil smeh. Kralja Belo in njegove, ki so to videli, pa je navdalo rahlo upanje.

Velikan je zarenčal od bolečine, zakaj Klepec mu je potegnil roko iz sklepa. Bila je nerabna za boj, pa saj je imel še levico. Z njo, je mislil, lahko premaga še najmanj deset takih pastirčkov. Potegnil je iz nožnice krivo sabljo in srdito zamahnil. Ogrji so zamižali — mislili so, da bo Petra Klepca v hipu presekal na dvoje.

Korenjaški Osilničan pa mu je kakor za šalo nastavil glavo. A okreten, kot je bil, jo je naglo umaknil, kriva sablja se je zadržala globoko v mehka tla. Preden jo je Tatar utegnil izpuliti, je Peter Klepec z eno nogo že stal na nji.

»Le pusti ta pipec, naj ostane, kjer je,« je rekel smeje. »Pri nas se pretepamo z golimi rokami.«

Zgrabil je velikana za levico in ga zavrtel, da je pesjana neslo po zraku. Tako nekako kot delajo otroci,

ko škarjice brusijo. Tatar je otepal z nogami, a ni našel tal, ni se mogel rešiti. Od omotice mu je šumelo v glavi, tema se mu je delala pred očmi.

Kan Batu in njegova vojska so stali kot olesneli in debelo gledali. Raca na vodi! Kaj takega niso pričakovali. Ogre pa je prevzela velika radost in navdušenje. Vpili so na vsa grla in cepetali.

Peter Klepec se je slednjič naveličal te igre. Spustil je velikana, da je kot pijan cepnil na tla. Tam je sedel kot cucek, nekaj časa si ni vedel pomagati, zakaj vse se mu je vrtelo pred očmi.

Opomogel si je nekoliko, pa zopet na Petra Klepca. A ta — hop! — preden ga je utegnil zgrabiti, je poskočil čezenj, da mu je bil za hrbtom. Tatar se je okrenil, Peter Klepec pa zopet — hop! — bil je na drugi strani. Velikan se je penil od jeze in sramote, Peter Klepec pa se je smejal. In vsakokrat, ko ga je velikan hotel napasti, mu je poskočil čez glavo.

Prizor je bil več kot smešen. Zdaj se je smejal kralj Bela, z njim njegovi velikaši in vsa vojska. Tedaj so bili Tatarji, ki se niso smejali. Kan je stal kot okamenel, blede od jeze in sramovanja.

»Hej, pastirček!« je zaklical. »Kako ti je že ime?«

»Peter Klepec.«

»Peter Klepec! Vrzi tega malopridneža na tla!«

Osilničanu pa se je velikan zasmilil, ni maral prelivati krvi. Zacepetal je nad njim kot nad kužkom, ki ga hočemo spoditi iz hiše. Tatar je uvidel, da je premagan in da ga čaka smrt. Hotel je pobegniti, a je bežal le tako dolgo, dokler ga niso dosegle tatarske puščice. Mrtev se je zgrudil na zemljo.

Ogri so noreli od veselja. Peter Klepec je bil zmagovalec. Tatarji so bili premagani. Kana je poraz strašno srdil in bolel.

»Po njih!« je zaklical svoji vojski in izdril sabljo. »Niti eden naj nam ne uteče!«

Tatarji so spodbodli konje, izdrli sablje in naperili sulice.

»Prevara!« je zakričal kralj Bela.

»Kaj?« je vprašal Peter Klepec. »Ali niste bili tako domenjeni?«

»Ne,« mu je odgovoril kralj. »Pesjan je prelomil besedo.«

Peter Klepec je skočil k prvemu hrastu in ga izruval s koreninami vred.

»Za menoj!« je zavpil.

Tatarska vojska je medtem z vojnim krikom že naskakovala. Korenjaški Osilničan je zavihtel hrast in kot z brezovo metlo pometel prvo vrsto konjenikov. Živali in ljudje so se prestrašeni valjali na tleh. Peter Klepec je pometel drugo četo, a za njim je pritiskala ogrska vojska.

Kana je obšla groza. Spoznal je, da nihče ne zmore Petra Klepca. Obrnil je konja in se spustil v beg. Z njim je bežala tatarska vojska.

12.

Tatarji so pustili na ravnini nič koliko šotorov, bogate zaklade in brez števila sužnjev. Ogri so se z velikim plenom zmagoslavno vrnili v svoj stari tabor na ravnini. Nevarnost je minila, začel se je čas radosti. Goreli so ognji, nad plameni se je peklo meso, razlivalo se je vino, razlegale so se pesmi. Več dni in noči so praznovali zmago.

Tedaj se je vrnil Peter Klepec, na katerega so bili skoraj pozabili. Bil je korenito opravil svoje delo. Tatarje je napodil čez mejo in jih tako prestrašil, da se nikoli več niso vrnili na Ogrsko. Zdaj je ves poten in upehan, samcat pridrsal v tabor. Saj bi ga ne bili spoznali, da ni izruvanega hrasta nosil čez ramo.

»Saj res, Peter Klepec,« so rekli in se popraskali za ušesi.

Nekaj jim ni bilo prav, to jim je bral že v očeh. Ne njega, kralja Belo so častili kot zmagovalca. Zdaj pa stoji tu pred njimi. A spoznali so, kako je močan, niso se ga upali kar tako odgnati.

Ko je kralj Bela izvedel, da se je vrnil, se mu je peljal naproti.

»Pozdravljen!« mu je rekel in ga prisrčno objel. »Kaj pa Tatarji?«

Klepec se je veselo zasmel.

»To so tekli!« je rekel. »Dober tekač sem, a sem jih le stežka dohajal. Menda še vedno lovijo svojo senco.«

»Kraljestvo si mi rešil,« je dejal kralj. »Zdaj te čaka plačilo.«

»Kaj bi tisto!« je Osilničan zganil z rameni. »Najprej obed! Pošteno me je izlačnilo. Ko se najem in naspim, bomo govorili dalje.«

In tako se je tudi zgodilo. Peter Klepec se je nasitil in popil pol vrča vina. Potem je legel ob steni kraljeve palače, si del hrast pod glavo in trdno zaspal.

Sanjal je o Osilnici in o materi, medtem pa so se mu črni oblaki zbirali nad glavo. Kralj mu je bil hvaležen, a ne tako njegovi velikaši. Bili so mu nevoščljivi, obenem so se ga bali. Taka silna moč! Kaj, ako mu nekega dne pride na misel, da jih napade? Preden bi utegnili reči mev, bi jih pometel kot pleve. Nevarno je imeti takega soseda.

Najstarejši dolgobradec je povedal kralju svoje pomisleke. Ostali so se vlekli za brke in pritrjevali.

Kralj se je zamislil. Res, besede niso bile prazne. Tudi njega je zaskrbelo.

»Kaj naj storimo?« je vprašal.

»Zdaj spi. Umorimo ga, preden se predrami.«

Kralj je odmajal z glavo.

»Ne,« je rekel, »tako mu ne smemo poplačati dobrote.«

»A dokler on živi, ne bomo mirno spali!« je vzkliknil dolgobradec.

»Tako je, ako izpustiš volka, da ti prežene risa,« so dejali drugi. — »Potem imaš volka na glavi.«

Kralj se ni dal pregovoriti.

»Polovico kraljestva bi bil lahko zahteval,« je rekel, »in moja hčer za ženo. Pa tega ni storil.«

»Pol kraljestva? Ha! Nekega dne bo prišel in nam vzel celega.«

»Povabimo ga, naj ostane med nami! Darujmo mu palačo, oženimo ga s katero naših hčera, povzdignimo ga v velikaša!«

»Odlagam svojo čast!« je vpil dolgobradec. »S smradjivim pastirjem ne bom sedel pri kraljevi mizi.«

»Ne bo ti treba,« se je oglašil eden izmed tistih, ki so bili jezdili po Petra Klepca. »Prerad ima svojo mater, pretežko čaka, da se vrne domov. Ne bi sprejel ponudbe.«

»Tako rad ima svojo mater, da se bo vrnil že jutri, nas pa pobil.«

Velikaši so se prerekali zaradi Petra Klepca kot nekoč Osilničani. Ne katero so uganili, a nobena ni bila prava. Vsevprek so kričali.

»Mirujte!« je vzkliknil kralj in dvignil roko. »Ali se ne moremo v miru pomeniti?«

Dvorjani so se umaknili in razmišljali v brade. Tudi kralj je sklanjal glavo.

»Ali mu nismo obljubili vreče zlatnikov?« je vprašal dolgobradec.

»Smo. Kako da ne!«

»Tako mu recimo, da jih nimamo. Brez njih ne odide.«

»Kako naj prelomim besedo in za vedno osramotim svoje ime!« je nejevoljno vzkliknil kralj.

Tedaj se je dolgobradec priklonil.

»Moj kralj in gospod,« je dejal. »Besede ne boste prelomili. Nihče mu ne odreka poštenega plačila. A

čaka naj, mu porečemo, da zberemo toliko denarja,« je zvito pomežiknil. »Ali mar premoremo vsi skupaj toliko zlatnikov?«

Velikaši so vneto pritrjevali. Kralj je še vedno zmajeval z glavo, slednjič se je vdal...

Peter Klepec je spal vso noč, še en dan in še eno noč. Prebudil se je, tedaj je bilo jutro in je bil zopet čil kot prej. Komaj si je utegnil pometi oči, glej, okoli njega so stali veljaki in se mu smehljali.

»Dobro jutro, junak!« so ga pozdravili. »Ali si dobro spal?«

»Dobro. A ljubše bi mi bilo, ako bi se bil zbudil doma,« jim je odgovoril Peter Klepec. »Zdaj pa le!« je vedro vzkliknil. »Sem z vrečo zlatnikov, da se dvignem na pot!«

Velikaši so hlinili potrtost.

»Žal nam je, da nas tako naglo zapuščaš,« so dejali. »Naš kralj in gospod želi, da za vedno ostaneš pri nas, ako ti je drago.«

»Ni mi drago,« je na kračko odsekal korenjak. »Povejte vašemu kra-

lju, da me tudi moja mati že želi videti. In sosedje me težko čakajo, da jim kaj prinesem. Sem z vrečo, pa si ostanemo prijatelji.«

Velikaši so si kakor v zadregi meli roke. »Toliko zlatnikov nimamo.«

»Kaj?« je vzkliknil Peter Klepec in se grozeče ozrl po hrastu. »Tudi vaša beseda ne velja več kot tatarska?«

Ogri so se prestrašili.

»To ne!« so izjecljali. »Vse dobiš, kar smo ti obljubili, in še kaj na vrh. Toda kje naj vzamemo, ko so nam Psoglavci izropali vso deželo? Počakaj, da zlatnike zberemo! Potem lahko greš, kamor te je volja.«

Peter Klepec je bil poštena slovenska duša in ni spregledal prevare. Čakanje mu ni bilo po godu, a brez plačila tudi ni hotel oditi. Že naprej se je veselil, kako bo sosedom, ki so mu nekoč nagajali na paši, sejal cekine...

»Bodi,« je rekel. »Toda pohitite, da mi prej ne zrasede brada!«

(Dalje)

Pomladna vera

*Nekoč je lastovica priletela,
ko gola trata je zazelenela,
tedaj bili šele smo cicibani,
smo rajali samo, vsi razigrani.*

*Zdaj spet se vrača lastovka. Mi kólo
brezskrbno smo zamenjali za šolo,
iz dneva v dan nam glava je bistrejša,
krepkejša nam je roka, vse čvrstejša.*

*A ko čez leta k nam bo priletela
spet lastovka in trata spet bo vzcvela,
bogate dneve bomo si snovali,
orali in gradili in kovali.*

*Tedaj sredi domačih trat
nam pač najlepša bo pomlad!*

Iz Katzičine šole

Naj vam torej povem zgodbo o divjem možu Telebanu, ki je nekoč šaril po naših krajih — tam okrog sesljijsko-nabrežinske obale.

»Kako pa to vemo?« se je nekdo oglasil.

»Res ni tu nikjer zapisano. Le živa beseda je to prenašala iz roda v rod. Domača in vsem razumljiva beseda dedov in babic je seznanjala mlajše s preteklostjo. Poslušali so jo ob ognju v zimskih večerih, med pomladanskimi, poletnimi in jesenskimi opravili, na slavnih in potovanjih, jo nato obnavljali in jo z dodatkom svojih domislic prenašali potomcem. Tako vam tudi jaz povem, kar sem slišala o Telebanu.«

Mlada družba pa je želela vedeti, kdaj da je to bilo.

»To je težavno reči. Če rečemo, da je bilo že davno, pomeni, da ne vemo točno za čas. Sodeč po zgodbi je moralo to biti pred več tisoč leti ali takrat, ko je bilo tod in drugod vse drugače. Kot ne vemo kdaj, ne vemo niti zakaj in odkod se je divji mož semkaj priklatil. Vem pa, da vas bolj zanima, kakšen je bil ta mož. Če bi ga danes srečali, bi se mu hitro umaknili. Kosmat orjak temnorjave polti, močnih prsi in nekam šapastih rok. Imel je obilno glavo s širokimi ličnicami, z razprtima nosnicama, v ustih pa močne zobe. Iz globokih očesnih vdrtin sta zrla nekam motni očesni zrkli, zaščiteni s košatimi obrvmi. Pokril se

je s kožo te ali one zveri. Takšno je bilo to človeško bitje. Njegovo življenje ni bilo lahko. Bil je popolnoma odvisen od narave in se je moral zadovoljiti s tem, kar mu je ta nudila. Sam si ni znal pomagati in si pripraviti pripomočkov, da bi si bil z njimi olajšal borbo za svoj obstoj. No, v vsem pa le ni bil takšna neroda. Spopad s kakšno zverjo, recimo z jamskim medvedom, povrh še razjarjenim, je zahteval izredno telesno moč. A divji mož je le vedel, da mu je za tako borbo potrebna daljša in okrepljena roka. Na kos lesa ali kosti je nataknil primeren votel, zaostren kamen, da je žival laže obvladal in prišel do mesa in kožuha. Bajе mu je šla v slast topla kri, meso pa je žvečil surovo, ker mu je priprava ognja povzročala precejšnje preglavice. Drgniti les ob

les ali kresati kamen ob kamen in čakati, da skočijo iskre na lahko vnetljiv predmet, ne, kaj takega se Telebanu ni zmeraj ljubilo. Sicer pa se je Teleban ognja tudi bal. Da bi se ob njem grel? Kaj še! Saj ni bil tak zmrzljivec, kot smo dandanes. V mrazu mu je zadoščal kožuh. Naravno življenje ga je utrdilo, da je lahko kljuboval mrazu, soncu in dežju.

Seveda se je divji mož spopadel z zverjo, ko je bil v to prisiljen, recimo, če mu je na primer jamski medved nameraval zasesti njegovo stanovanje.

»Kakšno stanovanje?« je mladež prekinila Katrico.

»Takšno, kakršno si je mogel v naravi izbrati in je odgovarjalo nje govim potrebam. To pa je mogoče prijalo tudi kakšni zveri. Oba sta imela do njega enako pravico, ker ga je bila zgradila narava. Takšna naravna stanovanja so še danes in pastirji se včasih zatečejo vanje. Tudi v zadnji vojni so nam koristno služila.«

»Votline ... pejce,« je završalo med deco.

»Primerna pejca, dobro zavarovana in izpostavljena soncu, je našega znanca varovala pred mrazom, vetrom, dežjem in tudi pred zvermi. Tukaj si je napravil ležišče iz praproti, trave in listja in se menda počutil nekam tako kot goved, ki se na debeli plasti nastilja ugodno počuti. Sicer pa čujmo, kaj pravi o Telebanu ustno izročilo.

Od nekod je priplaval in stopil na obalo nekje med Sosljanom in Nabrežino. To mu je bilo lahko, saj se je kretal v vodi kot riba in strigel sem in tja po gladini in pod njo, kot bi imel plavuti. Ko je stopil na breg, se je povzpел na bližnjo skalo in zarjul, da je močno odmevalo ob spojnoj obali in vznemirilo ondotne

živali. Odkod in čigav je ta glas, kakršnega še niso slišale? Niso razumele, da izraža ta glas veselje in zadovoljstvo. Najbrž ni pričakoval, da bo naletel na tako primeren kraj. Prevzela ga je lepota obale, polne sonca in zelenja, a tudi bogato založene z vsem, kar mu je šlo v slast: morje polno rib, polžev, školjk, kopno pa sadežev, sladkih zelišč in korenin... Ne, tukaj ne bo lakote. Lahko si bo gasil žejo ob tem ali onem studentu, ki jih ob obali ni manjkalo. Kaj bi ne bili, ko jih je z vodo zalagal pragozd tam zgoraj na kraški planoti. Skozi njegovo listnato streho je voda počasi pronicala v zemljo in v špranje, se odcejala v ponore in privrela v studencih na dan.

Verjetno ni Teleban že delj časa jedel, kajti kljub utrujenosti se je takoj lotil polžev, ki jih je bila obala polna. Ko se je nasitil in napil studenčnice, je spet skočil na skalo in si ogledal novo domovino. Zrl je na desno in levo, na morje in koprc ter zapičil pogled na gole skale proti sedanjemu devinskemu gradu, ki jih že od zdavnaj gloje morje. Zagledal se je v debele vrhe na robu rastočih čistiljivih hrastov in v njihove korenine, ki so silile v razpokline kot debele kače. Velike ptice so veslale nad to čudovito pokrajino in iskale plen. A vmes oni čudoviti košček zemlje, odmaknjen od ostale obale, poln skrivnosti...

A kaj je tam zadaj... tam više? Ena, dve — in že je kot neverica skakal z veje na vejo. Spretni plavač je bil tudi spreten skakač. Hitro se je povzpел na vrh — tja nekam, kjer je danes sredina Sosljana. Sama temnozelena odeja, sam pragozd: hrasti, bresti, topoli, drugo višje od drugega, spodaj pa mehka odeja iz strohnelih vej in odpadle skorje,

praprot, trava, mah, vonj po vlagi, sledovi raznih živali...

Dalje, dalje! Teleban je želel spoznati svoj novi dom. Pognal se je dalje. To so bili skoki razposajenca, ki se ga je polastil neznan nagon. Mudilo se mu je na najvišji vrh, ki mu danes pravimo Grmada. Še nekaj prijemov sem in tja, više in niže... končno je obstal. Slastno je polzel njegov pogled po širokem obzorju. Na tri strani ista slika: v nižinah in višinah les, proti jugu svetlikajoča se vodna gladina. Spet je divji mož s čudnim mrmranjem razkril svoje začudenje. Ko si je vse ogledal, se je spustil v smer, od koder je bil prišel semkaj. Odločil se je namreč, da si poišče stalno streho tik morja.

Ko se je samotar vrnil k morju, kamor je bil prej priplaval, se je spustil v vodo in zaplaval sem in tja, da se je bolje razgledal po bregu. Na obali malo nad morskou gladino je zagledal vdolbino in si jo je brž ogledal. Primerno prostorna, visoka, dobro zavarovana, pripraven vhod, sončna... Dobra streha, da boljše ni treba. Toda njegovemu nosu nekaj ni prijalo. Vohal je in vohal, a nič sumljivega ni iztaknil. Stiskal je ustnice in vsako toliko pokazal zobe, kot bi želel nekaj ugrizniti... Končno se je odločil, da se za tako streho spoprime s komerkoli.

Postal je pred votlino, kot bi se hotel prepričati, če ni v bližini kaj nevarnega. Opazil je, da je nekaj motilo morskou gladino in jo ubralo naravnost proti njemu. Kača... Da, velikanska kača. Divji mož se ni zavedel, kdaj je zrasla pred njim in se zviška zazrla vanj. Velika ploščata glava je švigala gor in dol in žametaste luskinе so se lesketale v raznih barvah. Divji mož je že videl različne kače in marsikateri so nje-

gove močne roke kot velike klešče iztahnile življenje... le tako, iz občestnosti, da jih spravi s poti. So vražil jih je. Mrzle so in potuhnjene. Ni še pozabil, kako se mu je neka kača nekoč ovila okrog telesa; če bi je ne bil pravočasno zgrabil za vrat, bi bilo po njem. A takega kačjega vruga, ki pleše pred njim, sika in ga izzivalno poziva na dvoboj, ni še videl. A on se ji ne more postaviti po robu. Nekaj mu gomazi po vsem telesu in roke so mu odpovedale. Kaj naj stori? Umaknil se ji je ritenski. Še nekaj časa je srepo zrla za njim, se nato spustila na prod in zlezla v votlino.

Teleban si je moral poiskati drugo streho. Že prej je opazil više v bregu ploščato skalo. Tja se je napotil. Pod skalo je bilo zanj dovolj prostora, a je bil preveč odprt. Iz bližine je prinesel nekaj težkih kamnov in z njimi zadelal votlino. Nanesel si je listja in si napravil mehko ležišče. Ko si je poiskal in poje-del nekaj sadežev, je legel in kmalu trdno zaspal. (Dalje)

OGNJENO SONCE nad Južnim morjem

Piše: RADO KRAGELJ
Ilustrira: SAVO SOVRE

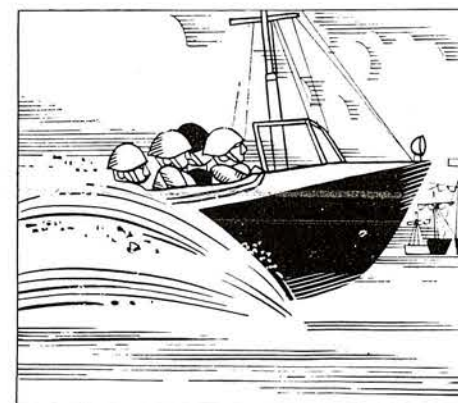
73. Prve dni zatem je Hiu živel kot v sanjah; postopal je ob obali, sedel v svoj čoln in zaveslal po zalivu, pa puščal čoln, da ga je rabel tok pognal na odprto morje in se spet vračal v zaliv. Potem so ga nemilo zbudili iz tega čudnega polsna: nekega jutra so vojaki, ki so končali svoje delo na otoku, začeli preseljevati otoške prebivalce na veliko ladjo.

74. Začeli so zgodaj zjutraj. Hiuja, ki je prespal tudi to noč v svojem čolnu, zasidranem blizu vhoda v zaliv, je prebudil hrup okrog ladij v zalivu. Ko je videl, kaj se godi, je takoj vedel, za kaj gre: naposled so začeli izseljevati. Pljusknil si je prgišče vode v zaspane oči in naglo odveslal proti izhodu iz zaliva, da bi ušel, še preden ugotovijo, da čoln ni prazen.

75. Z najbližje izmed ladij so ga opazili. Z velikimi trobili so klicali za njim, hkrati pa so ga z znaki pozivali, naj se vrne. Hiu je znake razumel, vendar ni ubogal, ampak je s podvojenou silou veslal dalje. Tedaj so z ladje spustili v vodo motorni čoln. Hiu se je bil medtem že precej oddaljil in upal je, da mu bo uspelo uiti, preden bo čoln z ladje dosegel njegov kanu.

76. Motorni čoln je zdrsnil po rahlo nakodrani površini zaliva. Ves prednji del se mu je dvignil iz vode, na obeh straneh pramca sta se zasvetili dve brazdi, visoki skoraj toliko kot čoln sam. Naglo se je približeval Hijuju. vendar je ta medtem, ko so mornarji spuščali čoln v vodo in pripravljali, že priveslal do izhoda iz zaliva in izginitil za rtičem ob njem.

77. Čeprav je motorni čoln kmalu zatem dosegel odprto morje, vendar z njegano niso mogli ugledati razmajane lupine na vesla in fanta v njem, ki se je še malo prej zibala v zalivu in grozila, da se vsak hip prevrne od silnih fantovih zamahov z vesli. Mogoče se je res prevrnila? Motorni čoln je začel križariti ob vhodu v zaliv, da bi našel in pobral vsaj plavajočega fanta.

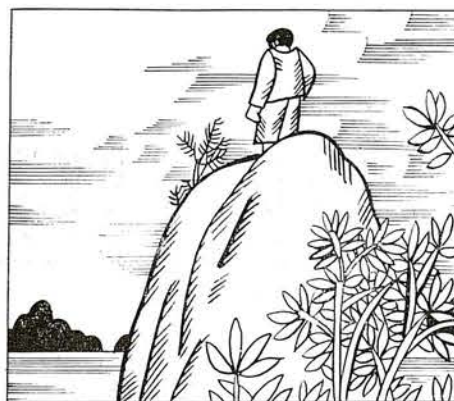
78. Hiu je medtem opazoval početje začudenih mornarjev na motornem čolnu izza velike skale tik ob vhodu v zaliv, za katero je bil zaveslal takoj, ko je izginil tujcem izpred oči. Ko se je motorni čoln obrnil nazaj proti zalivu, je Hiu zapustil svoje skrivališče, da bi odveslal dalje ob obali na drugo stran otoka. Tedaj so ga opazili in motorni čoln se je pognal za njim.

79. Hiu je za hip okleval: motorni čoln se mu je naglo bližal in ni se več mogel umakniti nazaj za skalo. Potem se je zganil in naglo odveslal proti obali. Motorni čoln je bil mogoče dvajset metrov oddaljen od njega, ko je Hiujeva lupina butnila ob skalnato obalo. V istem hipu je Hiu izpustil vesla, se odgnal, da je čoln skoraj zajel vodo in skočil na kopno.

80. Še preden so mornarji z motornega čolna, ki je hip za tem dosegel obalo, poskakali na kopno, je Hiu že izginil v gostem rastlinju. Zapodili so se za njim. Hiu je nekaj časa bežal skozi grmičevje, potem pa se je skrila in počakal, da so zasledovalci, ki so se na slepo gnali za njim, stekli mimo. Tako blizu njega so tekli, da bi jih lahko dosegel z roko, če bi jo iztegnil.

81. Koraki mornarjev so potihnili in Hiu je ostal sam. Previdno je zlezal na vzdviženo skalo in se razgledal. Motorni čoln je počasi plul nazaj v zaliv in kmalu izginil za drevjem na rtiču. Hiu se je spustil s skale in se zleknil po tleh, da si oddahne. Kaj zdaj? Nekaj bo treba storiti, saj ne more ostati tam in čakati kdove koga in kdove česa. Ampak — kaj naj stori?

82. Sonce je stalo vrhu neba, Hiu pa je še vedno neodločen ležal v travi. Kako naj tujcem pokaže, da se jih ne boji — pa kako naj se jim maščuje za očetovo smrt, ki so jo pravzaprav krivi oni. Ni se domislil ničesar. In v spoznanju, da je v primeri s silo, ki se ji je hotel upreti, neboljšen kot dojenček, je od obupane trme s pestmi tolkel po tleh in jezno hlipal.

83. Ko se je pomiril, se je dvignil in se previdno napotil proti zalivu. Ustavil se je v gozdu za kočami domačinov. Bile so prazne. Nikjer ni bilo nikogar, le patrole vojakov, ki so še poslednjič preiskovale otok, da bi polovile zaostale in jih odvedle na ladjo v zalivu, so se s klici sporazumevale med seboj, z glasnim lomastenjem premikaje se skozi grmičevje.

84. Naposled so se zadnji vojaki vkrkali v čolne in se prepeljali na ladje. Potem je velika ladja, na katero so bili natrpali preseljence z njihovo borno imovino vred, počasi dvignila sidro in odplula iz zaliva. Hiu je gledal za ladjo, ki je izginjala v večernem mraku na obzorju in mrzlo ga je spreletelo. Sam na zapuščenem otoku, ki ga bodo, kot pravijo, vrgli v zrak.

PRVOAPRILSKA

SKLICE IVKO NAGAJIVKO
 VSE PRISMUKOVCE V ZBOR:
 »DANES, KO JE ZADNJI MAREC,
 ME POSLUŠAJ, KDOR NI NOR!
 JUTRI OB PRVEM SVITU ZBERI
 VES PRISMUKOVŠKI SE ROD,
 SEDE NAJ V RAKETO, V TISTO,
 KI DO LUNE GRE NA POT!
 TOČNO OB ŠESTIH ODFRČITE,
 LE POL URE TRAJA LET.
 KO PRISTANETE NA LUNI,
 BO PO NJEJ SPREHOD, OGLEDE.
 A KO POLNA LUNA SHUJŠA,
 V KRAJEC SE IZPREMENE,
 LE POZOR: — LAHKO VAS STISNE
 IN POTARE VAM KOSTI!
 TISTI HIP LE DO RAKETE
 POHITITE, KAR SE DA,
 IN ČEZ URE POL PRISTALI
 BOSTE SREČNO SPET DOMA!« —
 TO PRISMUKOVCEM VSEM IVKO
 NAGAJIVKO RAZGLASI.
 PREDEN ZADNJEGA SE MARCA
 V VASI NJIHOVI ZNOČI.
 IN NATO SE VSE JIM SANJA
 TISTO NOČ, SAMO NE TO:
 NE POŠILJA FANT JIH K LUNI,
 TEMVEČ — PO APRIL SAMO...

Prvi april

Franček hodi v drugi razred. Priden dečko je. V svoji spalnici ima košček in v njem mizico, kjer piše naloge in se uči. Ima tudi prijateljčka, lepega črnobelega mucka, ki mu je dal ime Brkec.

Kadar se Franček pripravlja k učeni in sede za svojo mizo, že skoči nanjo Brkec in mirno sedi ter gleda Frančka. Včasih zamiži z desnim ali levim očesom, malo zadremlje in poprede. To se ponavlja dan na dan. Franček ga ima zelo rad, nobene okusne jedi ne sne, da bi se pri tem ne spomnil na Brkca.

Tako je nekega jutra imel pri zajtrku skodelico smetane.

»Za Brkca,« je rekel in stresel za dobro žlico smetane na Brkčev krožnik. Šel je v sobo in mu rekel: »Pojdi v kuhinjo, smetano imaš!«

Mucek, ki je bil zelo razumen, je takoj ubogal. Hitro se je odpravil v kuhinjo. Ko je prestopil prag, je nehote pogledal koledar na steni. Na njem je bil datum: 1. april.

Mucek je najbrž poznal številke. Če bi imel rokice namesto tačic, bi gotovo znal tudi pisati.

»Prvi april,« je pomislil. »Aha! Ne boš me, Franček, da se mi boš potem smejal, kako si mi povlekel!«

V krožnik ni niti pogledal. Kar na pragu se je obrnil in šel nazaj v sobo. Užaljen, s sklonjeno glavo je sedel na prejšnje mesto.

Frančku se je čudno zdelo, da se je Brkec tako naglo vrnil.

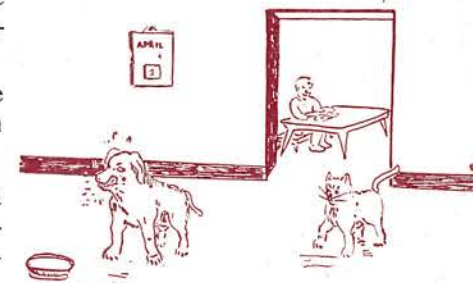
»Brkec, saj ni mogoče, da si že pospravil smetano?«

Mucek se ni ganil.

Vtem pa se je iz kuhinje začulo: »Cmak, cmak, cmak!«

Kot blisk je Brkec poskočil. Razumel je. Tekel je v kuhinjo, a bilo je prepozno. Pes Pufek je ravno dvignil glavo z njegovega krožnika in se obližoval. Posrebral je sladko smetano, ki je bila namenjena Brkcu. Postrani je pogledal mucka, ki je grbil hrbet in pihal. Pufek pa ni maral preprirov. Počasi se je obrnil in zadovoljen odcapljal na dvorišče.

Brkec je ostal sam in ves skesan gledal prazen krožnik. Bilo mu je neznanško žal, da je podvomil nad svojim velikim prijateljem, še bolj pa mu je bilo žal smetane, ki ni bila prvi april.

Čarovnije

— SEM ČAROVNIK ABAD MACAPUH,
ČAST IMATE, DA STOJIM PRED VAMI.
DA UMETNOST MOJA NI OD MUH,
KAR PREPRIČAJTE O TEM SE SAMI!

VAM POKAZEM, DA JE ŠEST IN PET
LE DEVET, IN HRUŠKE DA SO JAJCA —
IN KAKO POD ČAROM SE BESED
SPREMENI NA MAH KOKOSKA V ZAJCA

ČUDEN TUDI JE CILINDER MOJ.
ČE STUDENČNE VODE VANJ NALIJEM,
ŽEJEN MI POPIJE VSO TAKOJ.
PA S CILINDROM GLAVO SI POKRIJEM.

— HEJ, ČAROVNIK ABAD MACAPUH,
TI SI PA ZARES HUDO ZABAVEN!
ČARAJ RAJŠI IZ KAMENJA KRUIH,
DA ŠE BOLJ KORISTEN BOŠ IN SLAVEN!

ZVONČKI

Snežinke so zaplesale v zraku. Prvi zvončki, ki so pravkar pokukali iz zemlje, so jih zagledali in plašno zacingljali:

»Cin! Cin! Cin! Cin! Cin! Cin!

To bo naš pogin!

Kje si ljubljena Pomlad,
kdaj zavladaš sredi trat!«

Snežinke se niso menile za njih, glasovi zvončkov so onemeli. Cvetke so sklonile svoje bele glavice in zaspale.

Stara vladarica Zima pač ni nameravala odstopiti svojega prestola nežni Pomladi. Ponosno je sedela na visokem snežniku in se prezirljivo smejala belim zvončkom, ki so prezgodaj pogledali iz tal. Njena glava je kimala med oblaki, ki so jo ovijali v megleno krono. Noge so ji segale do podnožja gore. Kadar je dvignila svoje ledeno žezlo, je za bučala burja.

Starka je bila nekaj časa kar prepričana, da bo večno vladala.

Na jasi pa je v svojem vilinskem gradu spala Pomlad in sanjala.

Zelene jelke, smreke in borovci so bili že trudni, težka snežena gmota jim je krivila veje.

»Ker smo vedno zeleni in smo prijatelji ljubljene Pomladi, nas Zima posebno odlikuje s težkimi plašči. Moj mi je zlomil kar tri veje,« se je jezil borovec in skušal stresti raz sebe sneg, pa se mu ni posrečilo. Primrznil mu je bil na veje in se jih držal kot oklep.

»Pomlad se vrne. Naša vladarica nas ne bo zapustila. Prihitel bo topli jug, nas poljubil in objel. Vse bo oživel in zarajalo,« ga je tolažila smreka, ki je sama globoko upognila veje in trpela pod snežno težo.

»Mene je beli mrzli plašč kar zgrbil, da čepim tu kakor stara sključena čarovnica in si ne vem pomagati,« je zaječala mlada breza.

Zimo pa je včasih le zaskrbelo. Zaslutila je nevarnost. Zazdela se ji je, da jo bo nekega dne kar nenedoma hotela premagati Pomlad. Zato je poklicala svoja zvesta podanika

Burjo in Sneg ter ju poslala v grad svoje nasprotnice na poizvedovanje.

Burja je divje zabučala okoli oglov mirnega gradu. Iskala je vhod, pa ga, vihrava kakor je bila, ni takoj našla.

Poklicala je sneg.

Skupaj sta se zaletela v visoki okna, pričela po njih razbijati in jih siloma odprla ter kar buhnila v dvo-rano.

Pomlad je sedela na prestolu, okrašenem s cvetjem. Ko sta dospela neusmiljena poslanca sovražne Zime, se je v sanjah prijazno smehljala.

Zabučala je Burja svojo rezko pesem, a Sneg je razposajeno zarajal. Vihravi metež je kmalu zakril kraljico z njenim prestolom vred.

Zapiskala je Burja v slovo in že sta izginila.

Pomlad je zasanjala, da leži globoko na dnu jezera. Nad njo so valovi žuboreli in šepetali zapeljivo uspa-vanko pozabljenja. Poslušala jih je. Vedno opoinejša je bila njihova pesem. Globlje in globlje se je mlada vladarica pogrezala v sanje.

Pa so se valovi utrudili in trenutno umolknil.

Tedaj je Pomlad naenkrat zaslišala svoje drobne klicarje. Skozi zelene valove je uzrla svoje zveste zvončke, ki so stali okoli in okoli jezera ter jo vabili s svojimi nežnimi zvoki.

Pomlad se je vzradostila.

Spet so zašušljali valovi svojo pesem pozabljenja. Ona pa je čula samo svoje drobne zvončke.

Topli jug je tiste dni obiskal smreke in jelke, borovce in breze. Takoj jim je s svojim dihom olajšal težke p'lašče. Zaskrbljen jih je vprašal, kje se mudi pomlad.

»Ni je, ne vemo, kje se je zaka-snila,« so vsi zatardali.

»Cakajte! Zvončki jo pokličejo,« je odvrnil in hitel pred njen grad.

Tiho, tiho je zavel, da ga ni slišala Zima ne njeni poslanci, le samo br-stiči črnega teloha, ti zeleni sključeni ključki, skriti pod rušo.

Takoj so odklenili vratca v tleh. Jug je hitel pod zemljo, poljubil je popke zvončkov in že so se veselo oglasili. Nato je zginil skozi odprta vrata in poljubil spavajočo Pomlad. Zvončki so pa zvonili glasneje in glasneje.

Prebudila se je, se nagnila skozi okno in se veselo nasmehnila.

Tega smeha se je prestrašila Burja, še bolj pa starka Zima. Stresla se je. Iz roke ji je padlo ledeno žezlo in se zdrobilo, nakar se je tudi sama sesula v prah.

Že je prihitela v poljano Pomlad — zmagovalka.

Izza snežnikov je prisijalo sonce, ki je raztrgalo oblačno krono mrzle Zime in se kot blesteča zlata krona spustilo na ljubko glavico mlade kraljice Pomladi.

Pred njo pa so vzradoščeni zvončki sproščeno cingljali in pozvanjali veselo pesem prebujene prirode.

VILE

(Dalmatinska bajka)

Lepo je Krunsko polje, objeto od borov, mirt, cipres in oljk na visoki planoti samotnega otoka. Iz rdeče, krhke zemlje poganjajo zelene bilke; ko sonce zahaja, se sveti na njih rosa. In iz rose se dvigajo tanke meglice, prosojni pajčolani, v katere se zavijajo, s katerimi plešejo vile. Vile plešejo na Krunskem polju. Matere pripovedujejo deci o njih, starčki pripovedujejo mladini. A kdo je tako srečen, da je videl plesati vile?

Pastir Jure je pasel mezge in ovce na planini. Mračilo se je že, ko se je vračal domov. Počasi in zamišljeno je stopal Jure s svojo čredo po znanih stezah in mislil samo na to, da mora še preskrbeti krme za svoje živali. Kar si je zaslepljen zasenčil oči: svit mesečine se je zaiskril izza oblaka — ne, ni bil svit mesečine, bil je svit pajčolanov, bil je svit belih vilinskih teles. Vile so plesale na Krunskem polju.

Obstal je Jure in gledal in skoraj je pozabil dihati. Vile so ga zagledale, a se niso razjezile. Ne, še razveselile so se ga: »Pastir Jure,« so ga zaprosile, »pastir Jure, daj, zasviraj nam na piščalko! Dobro te bomo plačale in tudi krmo ti bomo pripravile, da ti ne bo čreda gladovala. Zasviraj, Jure!«

In pastir Jure je ubogal. Okorno je sedel na kamen, izvlekel piščalko iz malhe in pričel svirati. Lepo je piskal in še lepše so zaplesale vile. Raj se je vrstil za rajem, pastirju so že okoreli prsti. Pričelo se je daniti, ko so nehale. In naenkrat so izginile.

Jure se je zdrznil. Ni vedel, ali je sanjal ali bedel, oči so ga ščemele in glava mu je bila težka. Pogledal je okoli sebe: ovčke so mirno ležale v rosni travi, poleg njega je stal mezeg. Težko je nosil tovor.

Pastir se je pretegnil. Zaspan je bil in nejevoljen, ker je mislil, da so ga vile opeharile za obljubljeni plačilo. Jezno je pognal čredo proti dolini.

Mezeg je stopal za njim. Težko je nosil, opotekal se je in kmalu je bil ves poten. Bili so že na pol poti, ko je Jure živali strgal tovor s hrbta: »Če mi že niste dale plačila, pa tudi vaše trave ne potrebujem!« In izpraznil je vreče na tla.

Doma je spustil živali v stajo in se tudi sam kar poleg njih zleknil v steljo. Globoko je zaspal.

Sonce je stalo že visoko na nebu, ko si je Jure mel zaspane oči. Siroko pa jih je odprl, ko se je sončni žarek zaiskril na koščku zlata, ki je žarel ob prazni vreči. Jure je zastokal, se tolkel po glavi, si pulil lase in jokal, da je zavrnel tovor, ki so mu ga bile dale vile. Kakor blazen je preiskal vso pot do planine, a zaman. Vendar ni obupal. Mislil si je: »Če sem bil včeraj neumen, jutri ne bom.« Toda sreča pride, kadar hoče. Vsak dan ni praznik.

Pod noč je hotel biti modrejši. Brž ko se je zmrabilo, je vzel piščalko in odhitel na planino. Na Krunsko polje. Vile pa, jezne, da je zavrnel njihov dar, so poslale strašno nevihto. Dež ga je bičal, blisk ga je slepil in toča mu je izbila oči. Tavajoč v viharju je padel v globok prepad, kjer je žalostno končal. Nihče ga ni več videl.

MIRO P.

ZANIMIVOSTI iz filatelije

Opreznost na cesti

Če hodiš po prometnih cestah, moraš hoditi odprtih oči in odprtih ušes, — ker nikdar ne veš, kdaj zdrči mimo tebe z bliskovito naglico avto. Nikoli nisi na cesti dovolj pazljiv.

Na cesti je za varnost pešcev in avtomobilskih voznikov postavljeno nešteto znakov in to posebno na cestnih križiščih. Ko hodimo po mestnih ulicah, vidimo na izpostavljenih točkah ceste na posebnih pripravah obarvane luči. Tem prometnim napravam pravimo semafori. Opazujte v mestu stražnika, ki uravnava promet. V roki drži električno žico, s katero uravnava luči v semaforu. Da poudari važnost cestnega prometa in da prebivalstvo vzpodbuja k opreznosti na cesti je poštna uprava smatrala za potrebno, da izda posebno znamko s podobno semafora na cestnem križišču.

Piše in riše: SAMO PAHOR

Severozahodno od Gorice, med Sočo, Idrijo in Furlansko nižino se dvigajo Brda. Rodovitno pokrajino, ki rodi odlično vino, so si že od davnih dni poizkušali pridobiti razni posvetni in cerkveni mogočniki. Zato so tudi briške vasi prišle dokaj zgodaj v dokumente in s tem v zgodovino.

Že leta 1103 je plemeniti Pelegrin iz Pozzuola daroval samostanu v Rožancu vas Jenkovo ob reki Idriji. Sredi istega stoletja je istemu samostanu podelil oglejski patriarh desetino vseh pridelkov svojih podložnikov iz Kojškega. Leta 1170 je Ulrik, nekdanji mejni grof v Toskani, daroval oglejskemu patriarhu številna posestva, med katerimi tudi vas Vipolže.

Že proti koncu stoletja si je pridobil v Brdih veliko posesti ženski samostan sv. Marije iz Ogleja. Okoli leta 1181 so mu namreč prodali svoja posestva naslednji Števerjanci: bratje Dobruška, Kosa in Budin, Stojan s sinovoma Bislavom in Mingom, Gerold, Stojan, Dietrik, Kosa, Zdebor, Stojan in Martin, Hugo, Nadal!

Na tako razdrobljeni posesti so velikaši imeli tudi svoje vazale, ki so iz svojih gradičev nadzirali gospodove podložnike. Kot so bili številni go-

spodarji, tako so bili številni tudi gradovi. Zgodovinski viri nam poročajo o gradovih pri Višnjevku, Vipolžah, Dolnjem Cerovem in Noznem.

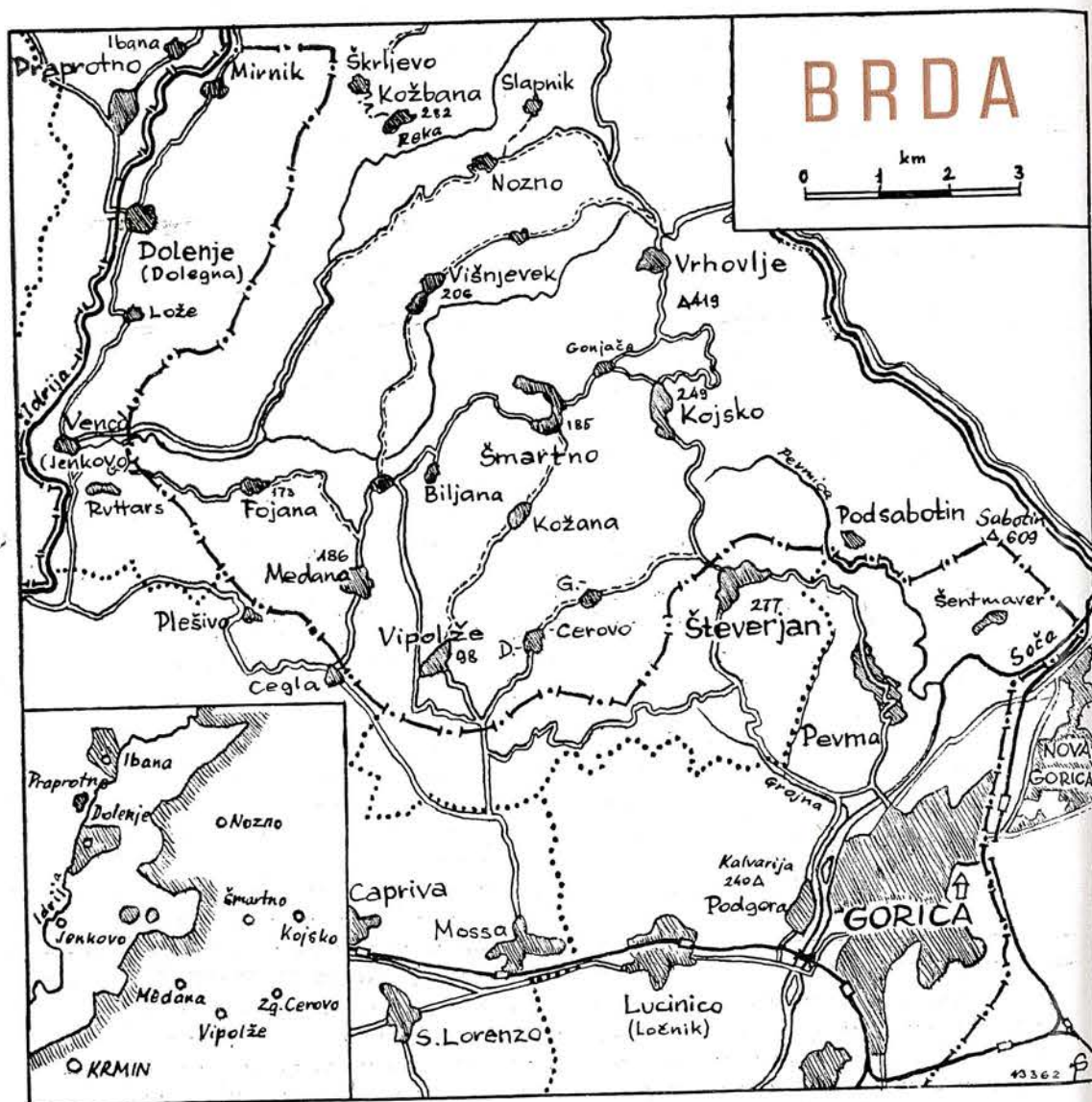
Številni gradovi pa niso bili edina posledica razdrobljene posesti. Ko so leta 1420 Benečani zasedli Furlanijo in se polastili patriarhove posvetne oblasti, se je po meji posesti izoblikovala tudi državna meja, ki je bila zelo čudno vijugasta (glej mali zemljevid). Zgodilo se je celo, da so le posamezne stavbe na beneškem ozemlju spadale pod goriške grofe.

Ko so goriški grofje izumrli, so njihovo posest dobili avstrijski vojvode. Leta 1525 so dali popisati vso bogato dediščino in tako vemo, v kakšnih razmerah so tedaj živeli Brici. V Podgori, Pevmi in Števerjanu so bili dolžni štirikrat letno voziti drva na goriški grad, dajati desetino od mošta, pomagati pri popravilu mostu čez Sočo, opravljati tlako, kolikor jim je je naložil grajski oskrbnik in sodelovati pri lovu, kadarkoli se je grajski gospodi zljubilo.

Zveržena meja je ostala do Napoleonovih vojsk, ko so Avstrijci zasedli tudi Benečijo in Lombardijo ter se je tako državna meja silno odda-

ljila od Brd. Leta 1866, ko je Avstrija po Lombardiji izgubila še Benečijo, se je meja vrnila k Brdom in je tekla po reki Idriji. Toda le do prve svetovne vojne, ko je Italija dobila vso Primorsko in Istro. Po zadnji vojni, ko so gledali, da bi ostalo v Ita-

liji čim manj Slovencev, so zopet po-
tegnili mejo skozi Brda. Sedaj je v
Italiji le nekaj Slovencev v občini Do-
lenje, naselji Plešivo in Cegla v kr-
minski občini, občina Števerjan ter
Podgora in Pevma s Sentmavrom, ki
spadajo pod goriško občino.

NAŠI MLADI DOPISNIKI

PTICKI POZIMI
POZIMI SO PTICKI LAČNI. PRIDNI
OTROCI JIM NATROSILJO DOBTINICE.
TUDI UCENCI KATINARSKÉ SOLE SMO
JIM NATROSILI NA OKNO DROBTINI-
CE.

Rožica Nadlišek
Katinara, I. razr. osnov. šole

NASA KRAVA
Pri nas imamo tri krave. Eni je ime
Malka. Ta krava je stara že devet let. Ze
štiri leta jo boljijo noge. Nekoč je dala
Malka štirindvajset litrov mleka dnevno,
imela pa je že osem teličkov, dvakrat ce-
lo dvojčke. Dokler je bila mlada, je bila
Malka zelo lepa krava. Tudi sedaj je še
vedno lepa, vendar ne tako kot nekoč. Ima
bel gobec, povsod drugod pa je sive bar-
ve. Poleg treh krav imamo v hlevu še dva
telička, ki jima je ime Jucko in Mišo.

Boris Pangerc
IV. razr. osnov. šole v Boljuncu

LUCANJE NA PRAZNIK SV. STEFANA

Vsako leto na dan sv. Stefana, to je 26.
decembra, se vrši v Boljuncu tradicional-
no »lučanje«. Tudi letos se je na ta dan
zbralo na vaškem trgu, ki mu pravimo
»Gorica«, mnogo vaščanov pa tudi drugih
ljudi iz okolice Boljunca in tudi iz Trsta.
Ob treh popoldne so prišla na trg dekleta
s polnimi torbami in košarami jabolk in
pomaranč. Začel se je boj. Sadje je letelo
na vse strani. Mene je debelo jabolko za-
delo v hrbet. Tudi jaz in moj sošolec Vi-
ljem sva se udeležila te bitke. Neki deček
je hotel vreči pomarančo v Viljema, a
jaz sem temu dečku zagnal jabolko v ro-
ko. Zbolelo ga je tako močno, da je iz-
pustil pomarančo na tla. »Lučanje« se vr-
ši v spomin na kamnanje sv. Stefana.

Valter Mokor
IV. razr. osnov. šole v Boljuncu

GOLOBJI OBISK

Bilo je spomladi. Zadnje okno v našem
razredu je bilo odprto. Naenkrat smo za-
slišali glas: »Gru, gru, gru!« Vsi začudeni
smo se ozrli. Na okensko polico je prilz-
tel bel golobček. Na polico smo mu na-
trosili koruznega zrnja in v posodo smo
mu nalili vode.

Nekega dne je z okna zletel v razred.
Začel je stopicati po tleh. Vrtel se je oko-
li sobe in grulil. Cez nekaj dni je prive-
jal s seboj drugega golobčka. Ta je bil bel
in črn. Ta golobček pa si ni upal zleteti
v razred. Stal je na okenski polici, zobal
koruzo in grulil.

Vsak dan sta se golobčka vračala, a mi
smo jima vsak dan natrosili na okensko
polico hrane in nalili v posodo svežo vo-
do. Včasih je beli golobček zletel preko
razreda in se nato ustavil na odprtem no-
tranjem polknu prednjega okna. Z golobč-
koma smo imeli mnogo zabave in vsak
dan smo ju čakali nestrpno.

Nekega dne smo čakali zaman. Golobčka
se nista več vrnila. Bili smo žalostni in
kar dolgčas nam je postalo brez prijaznih
ptic.

Albertina Bevilacqua
Barkovlje, V. razr. osnov. šole

PSICEK LULKO

Vsakokrat, ko pridem k teti na obisk, skoči njen psiček name in me ne pusti iti dalje. Ko skačem, skače tudi on po meni. Zelo rad ima svojo gospodinjo in ji z lizanjem izkazuje svojo ljubezen. Rad se zapodi za mačkami, vendar si majhnih muck ne upa poditi. Ker je še mlad, spi v sobi pri teti. Gospe, ki stanujejo blizu moje tete, ga imajo vse rade. Večkrat mu prinesejo kosti, ki jih rad ogloda. S svojimi ostrimi zobmi je že opraskal teto po roki. Jaz ga imam zelo rad in bil bi zelo vesel, če bi ga imel doma. Barve je bele, le konica repa, uhlji in gobček so črni. Možu, ki je prinesel psička moji teti, je ime Mario Karjolca.

Giorgio Pipan
Barkovlje, V. razr. osnov. šole

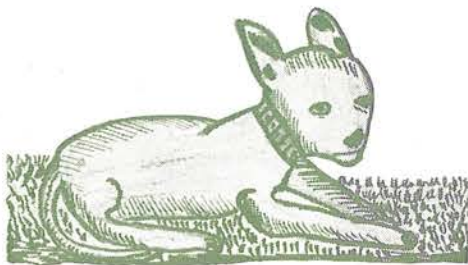
MOJ PSICEK RIN-TIN-TIN

Nekega dne, ko sem se vračal iz šole, sem videl, da je hotel moj prijatelj Dolgi ubiti psico. Prosil sem ga, naj je ne ubije in naj jo raje da meni. Naslednji dan sem jo šel iskat. Psici je bilo ime Lila. Imel sem jo približno pol leta, nato pa jo je mama dala našemu mlekarju. Kmalu nato je skotila dva psička. Enega sem vzel jaz, drugega pa so obdržali mlekarjevi. Čez nekaj dni so mi povedali, da so staro psico ubili. Bil sem zelo žalosten.

Psičku, ki ga je skotila Lila, sem dal ime Rin-tin-tin. Ko je že precej zrasel, smo se šli z njim večkrat igrat v neko dolino. Tej dolini smo dali ime »Dolina miru«.

Nekega dne sem odšel za nekaj časa v Novo Gorico. Ko sem se vračal domov, sem srečal prijatelja, ki mi je povedal, da je Rin-tin-tin povozil avtobus. Za psičkom mi je bilo zelo hudo. Sklenil sem, da ne bom imel nikoli več nobenega psa.

Janko Furlan
Barkovlje, V. razr. osnov. šole

MOJI ZAJČKI

Doma imam štiri ljubke zajčke, ki jih imam zelo rada. Imela sem jih že šest, toda nekega dne sta dva poginila. Zelo mi je bilo žal po njima, ker sta bila zelo lepa.

Vsak dan prinašam zajčkom hrano. Dva zajčka sta siva, dva sta pa črna. Vsako popoldne jih denem v košarico in jih vozim. V košarico jim dam tudi hrano. Radi jedo janež, kruh, krompir, korenje, jabolčne olupke, travo in še drugo zelenjavo.

Včasih jih spustim, da tekajo in skačejo po dvorišču. Najraje glodajo kruh, krompir pa tudi les.

Večkrat nabiram travo in listje za svoje zajčke.

Zajčki mi zelo ugajajo in so mi v veliko zabavo.

Majda Nibrant
Barkovlje, V. razr. osnov. šole

MOJA PUNČKA

Ko sem bila še majhna, je očka prinesel od Amerikancev dve lepi punčki. Ena je bila zame, druga pa za mojo sestro. Moja je imela rožasto obleko in zlate lase, sestrina pa je bila črnolaska in je bila oblečena v obleko sinje barve. Tudi najina mama je bila zelo vesela, ker sva dobili v dar tako lepi punčki. Zelo rada sem imela to punčko in vedno sem se igrala z njo, posebno ker nisem imela drugih igrač.

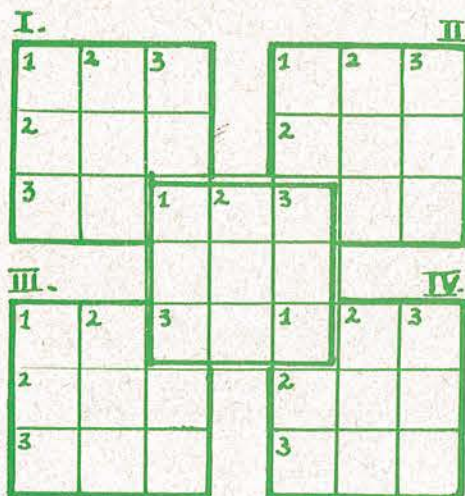
Nekega dne pa je moj brat, ki je mlajši od mene, pomočil glavo moje punčke v vodo. Seveda se je punčka pokvarila in nisem je marala več. Bila sem zaradi tega zelo jezna. V jezi sem razbila sestrično punčko. Obe sva jokali.

Ondina Pipan
Barkovlje, V. razr. osnov. šole

POVEZANI MAGIČNI KVADRATI

Vodoravno in navpično:

I. kvadrat:

1. glavna hrana Kitajcev in Japoncev
2. žensko ime
3. žarenje

II. kvadrat:

1. ptič
2. žuželka, ki piči
3. napravi čebela

III. kvadrat:

1. del obleke
2. veznik
3. mlečni izdelek

IV. kvadrat:

1. afriška zver
2. doba
3. manjši kraj

Srednji kvadrat:

1. izumirajoča evrop. zver
2. ilovica
3. jo dobivamo iz morja

ZAMENJAVA ČRK

DEVET	()	PLEN	()
DELATI	()	SIT	()
POST	()	MILO	()
SEL	()	STRUGA	()
ČRV	()	MLAKA	()
REZ	()	POT	()
JASEN	()	TAK	()
DAR	()	MOZ	()
MAH	()	MUHA	()
DIM	()	VEZ	()

Če zamenjaš vsaki besedi eno črko, dobiš novo besedo. Črko vpiši v oklepaj poleg besede. V oklepaju boš bral imeni dveh slovenskih pesnikov.

SKRITO BESEDILO

1. Z V S A A G K R D E O B 1. mesto v Jugoslaviji
2. P L O O M N E D O T A N 2. mesto v Angliji
3. M J O P S R E K D V S A 3. mesto v Rusiji
4. B V E O O J G I R M A D 4. mesto v Jugoslaviji
5. P P A R R A I G O Z M ! 5. mesto v Franciji

Iz črk, ki ostanejo v posameznih vrstah dobiš znan pregovor.

Rešitve ugank pošljite uredništvu Galeba, Opčine pri Trstu - Opicina, Trieste, najpozneje do 15. aprila t. l. Trije izžrebani reševalci bodo nagrajeni.

REŠITVE IZ 5. ŠTEVILKE

1. KRIZANKA: Vodoravno: 1. kor, 4. akt, 7. od, 8. kos, 10. on, 11. teka-lišča, 12. ej, 13. dar, 14. al, 15. lan, 16. ara. Navpično: 1. kotel, 2. ode-ja, 3. kolač, 5. kočar, 6. tnal, 8. kad, 9. sir.
2. STEBRIŠČE: 1. prst, 2. gad, 3. Beograd, 4. peč, 5. Peter, 6. vik, 7. goba, 8. ost, 9. oblak, 10. ikre, 11. pes, 12. mačka, 13. proti, 14. Sava, 15. nečak. V zasenčenih kvadratih beremo: *Soči - Simon Gregorčič.*
3. UGANKI: rudar — zobje in jezik.

REŠITVE SO POSLALI: Valter Ota, Klavdij Savron, Boris Sancin, Vit-jan Sancin in Boris Žerjal iz *Doline*; Maja Demšar, učenka osnovne šole v ul. sv. Frančiška v *Trstu*; Sonja Starc, Mara Verša, Nadja Puntar, Bruno Verša, Tamara Husu in Darjo Stoka s *Proseka*; Slavka Štolfa iz *Devina*; Aleš Lupinc z *Repentabra*; Aleksander Pertot, Ermes Sartori, Žiga Vodusek in Sergij Živic iz *Barkovelj*; Gracijela Samec, dijakinja III. razr. niž. trgovske šole pri *Sv. Ivanu* in Dragica Štolfa, dijakinja I.č razr. niž. srednje šole pri *Sv. Jakobu*.

IZZREBANI SO BILI IN DOBIJO NAGRADO: Maja Demšar, učenka 4. razreda osnovne šole v ul. sv. Frančiška, Boris Sancin, učenec osnovne šole v Dolini in Gracijela Samec, dijakinja III. razr. niž. trg. šole pri *Sv. Ivanu*.